

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 359/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Harry Harkimo / liik näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 359/2024 vp:

Miksi hallituksen esittämässä lakiluonnoksessa mahdollistetaan 49 prosentilla omistus vesilaitoksista ulkopuolisille sijoittajille ja kumotaan täysin kansalaisaloitteen alkuperäinen tavoite estää julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen myyminen kaupallisille yksityisille toimijoille,

ymmärtääkö hallitus osakassopimuksen hajottavan vaikutuksen kuntien päätäntävaltaan,

millaisin keinoin hallitus varmistaa, että osakassopimuksesta riippumatta päätäntävalta on kunnilla kansalaisaloitteen tavoitteen mukaisesti ja

miten hallitus varmistaa esityksessään omistusten jakautuessa 49 prosentilla yksityiselle ja 51 prosentilla useammalle kunnalle, että vesihuolto, joka on tärkeä osa kunnallista infrastruktuuria, pysyy kunnallisen päätöksenteon ja valvonnan alla, jotta palvelut voidaan tarjota asukkaille luotettavasti ja kestävästi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vesihuoltolain muuttamiseen liittyviin kysymyksiin on vastattu aiemmin KKV 125/2024 ja KKV 195/2024. Maa- ja metsätalousministeriön asettaman työryhmän laatima ehdotus vesihuoltolain uudistamiseksi oli lausuntokierroksella 1.7–30.9.2024. Lausuntoja saatiin yli 130 kappaletta. Lausuntojen läpikäyminen ja lausuntoyhteenvedon laatiminen on parhaillaan käynnissä. Ministeriö on lisäksi tilannut jatkovalmistelun tueksi lisäselvitystä sääntelyvaihtoehtoihin liittyvistä perustuslaillisista näkökohdista.

Lakiehdotusta valmistellut työryhmä tarkasteli useita vaihtoehtoisia sääntelyratkaisuja kansalaisaloitteen edellyttämän sääntelyn toteuttamiseksi. Lisäksi teetettiin lainopillinen selvitys perustuslain asettamista reunaehdoista sääntelyratkaisulle. Myös Ruotsin ja Norjan sääntelyratkaisuja selvitettiin maa- ja metsätalousvaliokunnan kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä

edellyttämällä tavalla (MmVM 11/2021 vp - KAA 2/2020 vp). Valmistelun aikana pyrittiin löytämään ratkaisu, joka varmistaa vesihuollon omistuksen ja määräysvallan säilymisen kunnilla eduskunnan edellyttämällä tavalla, mutta turvaa kuitenkin kunnille perustuslain mukaiseen itsehallintoon kuuluvan liikkumavaran. Työryhmämateriaali on nähtävissä Hankeikkunassa tunnuksetta MMM033:00/2022.

Kunnan määräysvallassa olevan vesihuoltolaitoksen vesihuolto-omaisuus, eli esimerkiksi putket, tulisi jatkossa säilyttää kokonaan laitoksen omistuksessa. Lausunnoilla ollut sääntelyratkaisu on laitoksiin kohdistuvan määräysvaltaveroituksen osalta hyvin pitkälti vastaava, kuin Ruotsin lainsäädäntöratkaisu, johon maa- ja metsätalousvaliokunta viittaa asiaa koskevassa mietinnössään. Vesihuolto-omaisuuteen kohdistuva omistusvelvoite on taas vastaava, kuin Norjan lainsäädäntöratkaisu, johon maa- ja metsätalousvaliokunta myös viittaa.

Lakiluonnoksessa kunnan määräysvallalla tarkoitetaan kirjanpitolain (1336/1997) 5 §:n mukaista määräysvaltaa. Kirjanpitolain mukainen kirjanpitovelvollisen määräysvalta toiseen kirjanpitovelvolliseen edellyttää tosiasiallista määräysvaltaa, ja huomioi myös osakassopimusjärjestelyt.

Huoli siitä, että lausunnoilla olleen lakiehdotuksen mukaan yksityinen vähemmistöomistaja voisi saada tosiasiallisen määräysvallan vesihuoltolaitokseen, jos kuntaomistus jakaantuu useamman kunnan kesken, on noussut myös lausuntopalautteessa esiin. Esitysluonnosta arvioidaan ja tarkennetaan lausuntopalautteen ja tilattujen perustuslakiarvioiden pohjalta.

Esitysluonnos vesihuoltolain muuttamisesta sisältää useita muutoksia, joilla turvataan vesihuoltopalvelut asukkaille luotettavasti ja kestävästi. Omaisuudenhallinnasta, pitkän aikavälin investointisuunnittelusta ja taloussuunnittelusta, varautumissuunnittelusta häiriötilanteisiin, sekä kunnan vesihuoltosuunnittelusta on tarkoitettu antaa tarkentavia säännöksiä.

Tavoitteena on antaa hallituksen esitys keväällä 2025.

Helsingissä 25.10.2024

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

VN/28768/2024-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: